

Izjava visokog predstavnika Valentina Inzka povodom 20. godišnjice Mirovnog sporazuma

Na 20. godišnjicu Daytonskog mirovnog sporazuma ne smijemo izgubiti iz vida koliko je Mirovni sporazum bio uspješan u uspostavljanju mira u Bosni i Hercegovini. Kako nas tragedija u Siriji i događaji širom svijeta stalno podsjećaju, mir se teško uspostavlja i mir nema cijenu.

Mir i stabilnost su osnova, polazište, ali ljudi s pravom hoće više od mira. Oni hoće da žive u društvu gdje pojedinac ima priliku da ostvari svoje osobne i opće ciljeve putem svog talenta i vlastitim naporima. Oni žele takvo društvo za sebe i za svoju djecu.

U tom pogledu, zadnjih deset godina bilo je razočarenje za mnoge građane u Bosni i Hercegovini, kao i za međunarodnu zajednicu. Komentatori su često isticali kompleksnosti sistema vlasti stvorenog u Daytonu kao primarni uzrok stagnacije Bosne i Hercegovine.

Kako Bosna i Hercegovina ide naprijed putem integracije sa Evropskom unijom i NATO savezom, vjerujem da će u određeno vrijeme doći do potrebe da se daytonski ustav mijenja i da se sistem učini funkcionalnijim. Ali to nije nešto što će biti nametnuto. Ustavne promjene će doći kada BiH bude spremna. One će biti usvojene putem amandmanske procedure sadržane u samom ustavu, za što je potreban dogovor sva tri najveća naroda u Bosni i Hercegovini. Time niko neće biti ugrožen.

U međuvremenu, ne vjerujem da je korisno ili ispravno kriviti Dayton za sve probleme u Bosni i Hercegovini, ili odmahnuti rukama i reći da sistem ne može funkcionirati bez ustavnih promjena.

To jednostavno nije slučaj. U stvari, prvih deset godina nakon Dayton je dokazalo da ranije nezamislive reforme mogu postati stvarnost kada se politički lideri usredsrede na postizanje zdravih kompromisa u interesu stvaranja funkcionalnog društva u kojem građani mogu realizirati svoj potencijal.

Na primjer, ne bismo trebali zaboraviti da je ogromna većina ljudi koji su napustili svoje domove mogla konačno da se vrati u njih zahvaljujući okviru koji je nudio Aneks 7 Mirovnog sporazuma. Druge reforme koje su poduzete u provedbi Mirovnog sporazuma također su poboljšale život građana: stvaranje jedinstvene, stabilne bh. valute; zajedničke registarske tablice, kako bi se omogućilo slobodno kretanje i reintegracija ljudi; jedinstvene lične karte i savremeni pasoši, koji su omogućili građanima da putuju u Evropsku uniju bez viza; savremeni sistem poreza na dodatu vrijednost, koji pokazuje impresivne rezultate u skupljanju javnih prihoda. Ta izuzetno uspješna institucija prikupila je oko 56 milijardi KM od kada je počela sa radom 2005, u korist svih nivoa vlasti i svih građana Bosne i Hercegovine.

Osnivanje Oružanih snaga Bosne i Hercegovine prije deset godina možda je najjasniji primjer reforme koja se smatrala nezamislivom u Daytonu 1995. godine, ali to je postalo stvarnost kada su ova zemlja i međunarodna zajednica stale iza zajedničke vizije – vizije evroatlantske integracije.

Ovi primjeri treba da posluže kao inspiracija za ono što je moguće kada se politički lideri opredijele za ambiciozan reformski program u interesu građana. Dvadeseta godišnjica Daytonskog sporazuma je pravi trenutak da bosanskohercegovački lideri obnove i nanovo otkriju svoju viziju za budućnost ove zemlje.

To je posebno važno jer sada imamo obećavajuću inicijativu Evropske unije, a vlasti su se obavezale da će je provesti do kraja, usvojivši vlastite ambiciozne reformske programe i akcione planove. Ove reforme prvenstveno se bave ekonomijom,

što je apsolutno ispravan pristup.

Tokom sljedećih nekoliko mjeseci vidjećemo da li su vlasti opredijeljene da usvoje mjere navedene u njihovim vlastitim reformskim programima. Vrijeme deklarativnih obećanja će ubrzo biti stvar prošlosti. Neke od reformi će biti teške, ali one će donijeti nove prilike ovoj zemlji i njenim građanima. Imajući u vidu aktuelni reformski program i ono što dolazi iza njega, ne dopustimo da nas zastraši ambicija uz koju smo postigli tako puno u prvih deset godina provedbe mira.

U posljednjih dvadeset godina međunarodna zajednica je uložila ogromne diplomatske i finansijske resurse u Bosnu i Hercegovinu, sa jednim, nepokolebljivim ciljem, a to je funkcionalna i prosperitetna Bosna i Hercegovina, država koja radi u interesu svojih građana, kao potpuno integrirana članica evroatlantske porodice. I danas smo ujedinjeni sa građanima Bosne i Hercegovine u radu na ostvarenju te vizije.